

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. B.

przeciwko Skarbowi Państwa - Państwowe Gospodarstwo Leśne, Lasy Państwowe
- Nadleśnictwo K. z siedzibą w P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 30 listopada 2018 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w R.

z dnia 3 września 2018 r., sygn. akt VI Ga (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 3 września 2018 r. Sąd Okręgowy w R. odrzucił skargę kasacyjną powoda od wyroku tego Sądu z 22 lutego 2018 r, gdyż powód - po oddaleniu postanowieniem z 12 lipca 2018 r. jego wniosku o zwolnienie od opłaty sądowej - nie opłacił skargi kasacyjnej w terminie ustawowym, który rozpoczął bieg w dacie doręczenia pełnomocnikowi powoda odpisu postanowienia z 12 lipca 2018 r., tj. 19 lipca 2018 r. Sąd Okręgowy powołał się na art. 112 ust. 3 ustawy z 28 lipca

2005 r. o kosztach Sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 300) oraz art. 398⁶ § 2 k.p.c.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego z 3 września 2018 r., powód zarzucił, że zostało ono wydane z naruszeniem art. 398⁶ § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 102 ust. 1 i art. 103 u.k.s.c. przez oddalenie wniosku powoda o zwolnienie go od opłaty od skargi kasacyjnej, gdy tymczasem powód nie mógł ponieść opłaty od skargi kasacyjnej bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, co stało się bezpośrednią przyczyną odrzucenia skargi kasacyjnej.

Powód - na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. - wniósł o kontrolę postanowienia Sądu Okręgowego w R. z 12 lipca 2018 r. oraz o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jeżeli sąd nie uwzględnił wniosku o zwolnienie od uiszczenia kosztów sądowych, a nieopłacenie skargi kasacyjnej stało się jedyną przyczyną jej odrzucenia, to w ramach postępowania wywołanego zażaleniem strony na odrzucenie skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy kontroluje także, na wniosek strony zgłoszony na podstawie art. 380 k.p.c., postanowienie sądu drugiej instancji odmawiające zwolnienia od kosztów sądowych, nie orzeka jednak w tym zakresie merytorycznie, a jedynie ocenia prawidłowość wydanego postanowienia o oddaleniu wniosku; jego rozstrzygnięcie pozostaje nadal w zakresie kognicji sądu drugiej instancji.

Z akt sprawy wynika, że powód ubiegał się o zwolnienie go od kosztów sądowych już na wcześniejszych etapach postępowania. Wnioskował bowiem o zwolnienie go od opłaty od apelacji i takie zwolnienie zostało mu udzielone postanowieniem z 29 maja 2017 r. W złożonym wówczas oświadczeniu o sytuacji osobistej, majątku i dochodach powód ujawnił, że pozostaje w gospodarstwie domowym z żoną i małoletnim synem. Jest współwłaścicielem w % części gruntu rolnego o pow. ok. 1ha, w 1/16 lokalu mieszkalnego w J. o pow. ok. 70 m² i w % nieruchomości o pow. ok. 7a, zabudowanej domem jednorodzinnym w J. Wynagrodzenie za pracę jego żony wynosi 1.460 zł, a przedsiębiorstwo prowadzone przez pozwanego nie przynosi dochodów. Przeciwno powodowi toczą

się postępowania sądowe i egzekucyjne, a zastosowanie środków zabezpieczających i egzekucyjnych sprawia, że powód nie ma dostępu do rachunków bankowych. Powód korzysta z pomocy innych osób w celu zabezpieczenia także podstawowych potrzeb rodziny.

W zasadzie te same co poprzednio dane powód ujawnił w oświadczeniu majątkowym złożonym przy wniosku o zwolnienie go od opłaty od skargi kasacyjnej, z tym wyjątkiem, że swój udział w nieruchomości rolnej zidentyfikował jako zajęty, tak samo ruchomości, a wynagrodzenie za pracę żony określił jako 2.100 zł brutto. O prowadzonej działalności gospodarczej podał, że nie przynosi ona dochodów, a to ze względu na toczące się przeciwko powodowi postępowanie egzekucyjne. Z dokumentów przedłożonych przez powoda na żądanie Sądu wynika, iż osiągnął on dochody z prowadzonej działalności gospodarczej w 2017 r. w wysokości 688.142,84 zł, a w zeznaniu podatkowym za 2017 r. podał, że cały ten dochód przeznaczył na pokrycie strat z lat ubiegłych.

Saldo początkowe na rachunku prywatnym powoda za okres trzech ostatnich miesięcy wynosiło 72.977,18 zł, zaś saldo końcowe na dzień 29 czerwca 2018 r. - 106.470,20 zł, zaś środki do dyspozycji powoda w tej dacie: 00,00 zł. Może to świadczyć o prawdziwości twierdzeń powoda o zajęciu rachunku i zatem braku możliwości dysponowania wpływającymi nań środkami.

Na rachunku bankowym powoda prowadzonym w związku z jego działalnością gospodarczą w okresie od 1 czerwca 2017 r. do 31 grudnia 2017 r. nie były dokonywane żadne operacje finansowe, a stan środków pieniężnych na tym rachunku wynosi 00,00 zł.

Porównanie sytuacji osobistej, majątkowej i dochodów powoda z okresu, gdy uzyskał zwolnienie od opłaty od apelacji, z tą, na którą powołał się we wniosku o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej, nie pozwala dostrzec jakichś istotnych pomiędzy nimi różnic. Tymczasem w orzecznictwie ustalony jest pogląd, że gdy na wcześniejszych etapach postępowania stronie przyznano zwolnienie od kosztów sądowych, odmowa udzielenia jej takiego zwolnienia w postępowaniu kasacyjnym wymaga stwierdzenia, że położenie skarżącego uległo w jakimś aspekcie poprawie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2017 r., V CZ 7/17, LEX nr

2298313). Tego rodzaju argumentacji zabrakło w postanowieniu oddalającym wniosek powoda o zwolnienie go od opłaty od skargi kasacyjnej.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

jw